

Küçük Yabgu

Category: Kitapcy,Taryhy şahslar
написано kitapcy | 23 января, 2025
Küçük Yabgu TÜRK BÜYÜKLERİ:

►KÜÇÜK YABGU

Dünyadaki hiçbir millet, Türkler kadar hürriyetlerine düşkün değildir. Esaret altında yaşamaktansa ölmek, onlar için cennete gitmektir. Türklerde ülke, yani toprak atalardan miras olarak kalmış, kutlu bir arazidir. Onun için ölmek Türk milleti için en büyük şereftir. Ülkenin elden çıkması başa gelebilecek felaketlerin en korkuncudur. Bundan daha kötü bir şey düşünülemez. M. Önce 1. asırda en eski Türk topraklarından olan Ordos'un bir bölümü kaybedilip, Türk-Hunlar göçe mecbur kaldıklarında, onların nasıl gözyaşı döktüklerini Çinli vakanüvisler, bize haber veriyor. Dünyanın hiçbir milleti toprağına Türkler kadar aşk ile bağlanmamıştır. Anadan, babadan, yardan ve evlattan geçilebilir, fakat vatan konusunda kimseye taviz verilemez. Toprağın vatan olabilmesi için zamana, kana, canını feda edecek insanlara, ataların yattığı mezarlara ihtiyaç vardır. Edebiyatımızda "vatan sevgisi" veya "vatan aşkı" gibi deyimlerin geniş bir şekilde yer bulmasının temelindeki de budur. Bu yüzden tarih boyunca, Türk milletini hiçbir vakit boyunduruk altına sokmak mümkün olmadı. Eğer devletlerine herhangi bir yerde zarar gelmiş ve gelme tehlikesi söz konusu olmuş ise, başka bir yerde sancaklarını dikmeyi mutlaka başarmışlardır.

Zaman zaman Türklerin henüz milletleşme sürecini tamamlamadıkları gibi birtakım saçma iddialar ortaya atlıyorsa da; Türk milleti, dünya kavimleri arasında milliyetçilik duygularına en çok sahip halklardan birisidir. Ancak bu milliyetçilik hisleri genellikle şuur altında yattığından, pek çok insan bunun farkına varamaz. Başlı dara düştüğünde küçük bir kıvılcım bu ateşi yakmaya yeter. Bu bakımdan dünyanın diğer halkları, Türklerin bu özelliğini bildiklerinden,

günümüzde olduğu gibi, geçmişte de uyuyan bir arslana benzettikleri Türklerin pek kuyruklarına basmamaya özen göstermişlerdir.

Türklerin bir farkı da; milliyetçilik anlayışını devlet politikası olarak güden tarihteki birinci topluluktur. İşte bunu da ilk defa gerçekleştiren, aşağıda anlatmaya çalışacağımız Küçük Yabgu'dur.

En eski devletimiz olarak bilinen Hunlar, milattan önce I. yüzyılın ilk yarılarna doğru eski güçlerini yitirmişlerdi. Kendi aralarındaki kavgalar, Çinli casusların faaliyetleri, birtakım tabî felaketler neticesinde Hunlar hızla dağılmaya yüz tuttular. Çin siyasetindeki güçlerini büyük ölçüde kaybettiklerinden, bu kez Çin'in Türkler üzerindeki politikaları etkili olmaya başladı. Özellikle Türkistan'ın doğu taraflarının elden çıkması askerî, siyasî ve ekonomik açıdan Türklere büyük darbe vurdu. Buna bağlı olarak daha önce Hun birliği dâhilindeki pek çok boy ve kavim onlardan ayrılarak, Çin ile ittifak yaptılar. Bu halkları yeniden itaat altına sokmak için özellikle Wu-sun topraklarına doğru bir sefere karar verildi. Geri dönüşleri esnasında ani bir tipinin ve kar fırtınasının zuhur etmesi yüzünden binlerce askerle, hayvan öldü. Bundan sonra M.Ö. 71 yılında kuzeyden bazı Tölös kabileleri, batıdan Wu-sunlar ve doğudan da Wu-huanlar aniden Hunlara saldırarak ağır bir hezimete uğrattılar. Tabi ki bütün bunlar toplum üzerinde menfi rol oynadı.

Neticede Türkler arasındaki ilk ayrılık M.Ö. 55 yılında meydana geldi. Zor durumda kalan Türk milletinin o zaman başındaki Tanhu Ho-han-yeh (M.Ö. 58-31) Çin'in himayesine girmek istemiş, kardeşi Chih-chi'nin (Çiçi~Çiçik~Kiçik=Küçük) bu isteğe karşı çıkması üzerine ülke ikiye bölünmüştü (M.Ö. 55). Ho-han-yeh'in Hunların geleceğini Çin'e bağlaması Hun-Çin ilişkilerinde çok önemli bir noktadır. Oğlunu Çin'e rehin olarak göndermesi ve daha sonra kendisinin imparatoru ziyareti, toplulukların büyük bir bölümünün Hunlardan yüz çevirerek, Çin'e meyletmelerine sebep oldu.

Küçük (Çiçi) Yabgu Çin'le işbirliği ve onun kontrolüne girme gibi bir durumun kendileri için utanç verici olduğunu

söylüyordu. Düşüncesine itibar edilmeyip, halkın bir kısmının da ağabeyinden yana olması üzerine, emrindeki kuvvetlerle ülkenin batı kısımlarına çekildi. Küçük (Çiçi) Yabgu, Tanrı Dağları ve Issık Köl civarında girdiği mücadelelerde başarı kazanmış ve bu bölgedeki teşkilatsız Türk boyları olan Tölösleri hâkimiyeti altına almıştı. Fakat Küçük (Çiçi) Yabgu'nun güçlenmesine tahammül edemeyen Çin, Çu-Talas nehirleri arasında bir başkent yapan Hunları, 70.000 kişilik kuvvetli bir orduyla bastı ve bu Hun merkezi tamamen yıkıldı (M.Ö. 36). Çarpışmadan önce, Çinli komutan direnişinin boşunallığını, teslim olduğu takdirde canının bağışlanacağını, bu kadar az bir kuvvet ile bir şey yapamayacağını söylemişti. İşte Küçük (Çiçi) Yabgu 1518 adamıyla, 70.000 kişilik Çin ordusuna karşı burada hayrete düşürücü bir direnişte bulundu ki, bugünkü Türk milletinin var olma sebeplerinden biridir. Küçük (Çiçi) Yabgu'nun askerlerine yaptığı tarihî konuşma çok ibret vericiydi. O, şöyle diyordu: "Boyun eğmeyeceğiz. Çünkü bu şan ve şerefle yaşamış olan ecdadımıza karşı yapılması mümkün ihanetlerin en büyüğüdür. Atalarımız bizlere geniş ülkelerle birlikte istiklali de emanet ettiler. Savaşçı ve süvari hayatımız sayesinde yabancıları titreten bir millet olduk. Korumakla vazifeli bulunduğumuz bütün bu emanetleri âdi bir ömür uğruna harcayamayız. Hepimizin bildiği gibi savaşta erlerin kaderi ölümdür. Biz ölsek de kahramanlığımızın şanı yaşayacak, çocuklarımız ve torunlarımız diğer kavimlerin efendisi olacaktır". Küçük (Çiçi) Yabgu'nun yapmış olduğu onur mücadelesi bir milletin şerefli bir şekilde yaşama arzusunu ve hayatta kalma isteğini ortaya koymuştur.

Neticede ele geçirilen Küçük Yabgu'nun kafası kesilerek, daha sonra Çin başkentine götürüldü ve burada herkesin görmesi için şehrin kapılarından birisinin üzerine asıldı. Bununla birlikte bu gibi hadiselerle tarihte çok sıkça karşılaşmaktayız. Ama genelde başları kesilen hükümdarların Türklerden olduğu ortadadır. Türkler tarafından başı uçurulan bir yabancı kral var ise, buna karşılık on tane Türk beğinin kellesinin vurulduğu bir gerçektir. Buna rağmen özellikle yabancı yazarlar, Türkleri barbarlıkla suçlarlar. Kendi yaptıkları işi

ise, medeniyetin galibiyeti olarak göstermekteeler.

Çin topraklarında kalan Türkler bir müddet sonra tekrar bağımsız hareket etmeye başlamışlarsa da, ülkede baş gösteren sen-ben kavgaları yüzünden M.S. 46'da devlet bir kez daha kuzey ve güney diye ikiye ayrılmıştır. Buna rağmen güneydeki Hun Devleti, Çin'in hegemonyasına girdiği halde, kuzeydekiler bağımsızlıklarını korumuşlardı. Fakat hiçbir zaman huzurlu olamadılar. Kuzeydeki Hunlar Çin orduları karşısında birkaç defa yenilgiye uğradılar. M.S. 91'deki bozgundan sonra 81 kadar Hun boyu Çin'e teslim olunca, Hun kağanı batıya, İli vadisine doğru çekilmek zorunda kaldı. Ancak Hunların Çin imparatorluğu karşısında başarısız olması sadece askeri yenilgilere bağlı değildi. Burada Çin'in geleneksel politikalarını da göz-ardı etmemek gerekir. Çin hükümeti daha yetmişli yıllarda casuslarını Hunların batısındaki müttefiklerinin arasına yollayarak onları Türklerden ayırmaya muvaffak olmuştu. Bu suretle pek çok Türk ve Türk olmayan halk daha iyi yaşama şartlarına sahip olma ümidiyle gelip Çin'e sığındılar. Hunların büyük bir insan gücü kaybına da uğramaları, onların çöküşünü hızlandırdı.

Çin'in yıllar süren taarruzları, diğer yabancı kavimlerle olan mücadeleler, Kuzey Hunlarını kuvvetten düşürmüş, onlar da ataları Küçük Yabgu'nun Hunları gibi 155 yılına doğru Kazakistan bölgesine çekilmişlerdir. Aslında bu vaziyet dolaylı da olsa, sonraki Türklerin işine yaradı. Çünkü, Türkistan olarak adlandırdığımız bölgenin Türkleşme sürecinde müsbet katkıları oldu. Ayrıca buradan yola çıkan Türkler, Hazar'ın ve Karadeniz'in kuzeyinden dolanarak önce Doğu Avrupa'ya, sonradan da Avrupa'nın ortalarına kadar akınlar yaparak, oralara da Türk mührünü vurdular. Güneyde kalanlar da, kendi aralarındaki isyanlar ve yabancı baskılar yüzünden 216 yılında dağıldılar.

Küçük Yabgu ve yanındakilerin bağımsızlık düşünceleri Türk Devletinin milli politikası olmuş, bu yüzden çoğu zaman Türk milleti ölümü bile göze almıştır. Onlardan binlerce yıl sonra da; Mustafa Kemal Atatürk'ün "Kurtuluş Savaşı" sırasında "ya istiklal, ya ölüm" sözü bu anlayışın 20. yüzyıldaki bir

tezahürüdür.

Biz Türkler, millet olarak Küçük Yabgu'ya çok şey borçluyuz. Bu kahraman insanların bizler için ölüme atılmaları, hayatlarını feda etmeleri unutulmaması gereken ibret tablolarıdır. Bugün varlığımızın sebebi olan insanları maalesef hatırlamak aklımızın ucundan geçmiyor. İyi ki, Küçük Yabgu var imiş, iyi ki bu millettten "bir büyük Gazi" çıkmış; hepsini rahmetle anıyoruz.

TÜRK BÜYÜKLERİ II – KÜÇÜK YABGU

Prof. Dr. Saadettin GÖMEÇ. Taryhy şahslar